

บทวิจารณ์หนังสือ

ประเทืองพร วิรัชโกศล¹

龙应台. 2009. 《孩子你慢慢来》. 北京: 新知三联书店.

《孩子你慢慢来》(Háizi nǐ mànman lái) ไห่จีหนี่
หมั่นหมั่นไหหล เป็นผลงานของหลงยี่เถย 龙应台 (Lóng
Yingtái) นักเขียนจีนร่วมสมัยผู้ทรงอิทธิพลสูงสุดคนหนึ่งใน
ปัจจุบัน

หลงยี่เถยเกิดเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1952 ณ เมือง
เกาสฺยง ที่ไต้หวัน เป็นนักเขียนนักวิจารณ์สังคมผู้มีบทบาทหลาย
ด้าน ทั้งด้านวิชาการ วรรณกรรม และการเมือง ปัจจุบันหลงยี่เถย
ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมของรัฐบาล
สาธารณรัฐจีน

ในฐานะนักเขียน หลงยี่เถยเริ่มมีงานเขียนรวมเล่มออกสู่
สังคมตั้งแต่ ค.ศ. 1985 และออกผลงานอย่างสม่ำเสมอจวบจน
ปัจจุบัน งานเขียนของหลงยี่เถยนั้น บ้างก็เฉียบคม บ้างก็แฝง
น้ำเสียงอ่อนโยน มีทั้งงานวิจารณ์วรรณกรรม รวมบทความปณิณกะ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ตลอดจนวรรณกรรมสะท้อนสังคม ในจำนวนนั้น ไหจิห์นั้นหมั่นหมั่นไหล ถือเป็นงานเขียนชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่งของเธอ

ไหจิห์นั้นหมั่นหมั่นไหล ตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. 1994 เป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดส่วนเสี้ยวแห่งความทรงจำของผู้เขียนในฐานะแม่ที่เฝ้ามองวัยเด็กของอันเดรียและฟิลลิป ลูกชายทั้งสองของเธออย่างใกล้ชิด คงไม่ต่างจากการที่แม่สมัยใหม่มักจะบันทึกเรื่องราวของลูกลงในเครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างๆ เพื่อให้ญาติๆ ได้ติดตามกัน อย่างทันทั่วถึง โดยไม่ต้องเฝ้าซ้ายหลาครอบ ทั้งยังสามารถเก็บไว้เป็นสมบัติล้ำค่าเมื่อลูกโตพอที่จะอ่านเข้าใจด้วย

หลังยังถายแต่งงานกับอดีตสามีชาวเยอรมัน และมีลูกชายด้วยกันสองคน ในช่วงที่ลูกๆ ของเธอยังเด็กอยู่นั้น ทั้งครอบครัวได้ใช้ชีวิตอยู่ในสวิตเซอร์แลนด์ มากหลังของ ไหจิห์นั้นหมั่นหมั่นไหล จึงเกิดขึ้นที่ประเทศเล็กๆ แห่งนี้ในทวีปยุโรป

หนังสือแบ่งออกเป็น 20 บทสั้นๆ ครั้งแรกของหนังสือเป็นเรื่องของอันเดรียหรือ ‘อานอาน’ ลูกชายคนโตของผู้เขียน เมื่อเข้าสู่ครึ่งหลังของหนังสือ ฟิลลิปหรือ ‘เฟยเฟย’ ลูกชายคนเล็กซึ่งเกิดขึ้นหลังจึงเข้ามามีบทบาทร่วมด้วย

ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งโซเชียลเน็ตเวิร์คเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่ การบันทึกเรื่องราวของลูกไว้ในเว็บเพจส่วนตัวเป็นเรื่องที่บรรดาคุณแม่สมัยใหม่นิยมกันเป็นอย่าง

มาก *ไหจี้หนีหมั่นหมั่นไห* เล่มนี้ก็จะสร้างสรรค์ด้วยความมุ่งหมายอย่างเดียวกัน นั่นคือบันทึกเสี้ยวสำคัญแห่งความทรงจำในวัยทารกและวัยเด็กของลูกๆ เก็บไว้ให้ตัวแม่เอง คนรอบข้าง และลูกน้อยอ่านเมื่อโตขึ้น

สิ่งที่ทำให้บันทึกเล่มนี้น่าสนใจกว่าบันทึกของแม่คนอื่นๆ ก็คงเป็นเพราะ ‘แม่’ ใน *ไหจี้หนีหมั่นหมั่นไห* เป็นนักเขียนผู้ได้สมญาว่าเป็น ‘ปากกา’ ดำสำคัญในบรรณพิภพจีน นอกจากจุดร่วมของบันทึกเกี่ยวกับลูกๆ ซึ่งได้แก่ ความรักความผูกพันที่แม่มีให้แก่ลูกและความสดใส มองโลกจากอีกมุมหนึ่งของเด็กๆ แล้ว ผู้อ่านจะได้สัมผัสมุมมองที่ลึกซึ้ง วิถีทางความคิดที่แตกต่างจากคนทั่วไปของหลงยิ่งถายอีกด้วย

คำนำของหนังสือ *ไหจี้หนีหมั่นหมั่นไห* บอกเล่าเรื่องราวในวันธรรมดาๆ วันหนึ่ง ผู้เขียนไปซื้อดอกไม้ที่ร้าน แต่ใช้เวลาค่อนข้างนานเนื่องจากเด็กชายวัยห้าขวบ ผู้ช่วยของคุณยายเจ้าของร้านใช้เวลามัดช่อดอกไม้นานเกินไป จนคุณยายเจ้าของร้าน ซึ่งเป็นคุณย่าแท้ๆ ของหนูน้อยเริ่มบ่น แต่ผู้เขียนในฐานะลูกคำ กลับไม่คิดจะเร่งเด็กชายคนนั้น

ตัดภาพไปยังสมัยที่ผู้เขียนยังเป็นเด็ก หลงยิ่งถายเล่าเรื่องของเพื่อนร่วมชั้นสมัยประถม ที่อาภัพเกิดมาในครอบครัวฐานะยากจน ไม่ได้รับการเลี้ยงดูทะนุถนอมอย่างที่เด็กสักคนพึงจะได้รับ เนื้อตัว

ของเธอสกปรกมอมแมม ถูกคุณครูทำโทษเพราะไม่ได้จ่ายเงินค่าเล่าเรียน และท้ายที่สุด ก็ฆ่าตัวตายไปพร้อมๆ กับน้องชายหญิงอีกสามชีวิต

ดูเหมือนว่าคำนำและเนื้อเรื่องของหนังสือเล่มนี้จะไม่เกี่ยวข้องกันนักแต่สิ่งที่เชื่อมโยงสองสิ่งนั้นเข้าด้วยกัน อาจเป็นความรู้สึกของผู้เขียนเอง ที่เชื่อว่า เด็กๆ ควรที่จะเติบโตขึ้นอย่างมีความสุข ไม่เร่ร่อน ไม่ถูกบีบคั้นหรือยึดเยียดสิ่งต่างๆ ให้อย่างฝืนธรรมชาติ สัมกับชื่อหนังสือที่แปลตรงตัวได้ว่า “เด็กเอ๋ย ไม่ต้องรีบร้อน”

ข้อเขียน 20 บทในหนังสือว่าด้วยสิ่งละอันพันละน้อยในชีวิตของเด็กชายตัวน้อย ได้แก่ ‘อานอาน’ และ ‘เฟยเฟย’ แต่ละบทมีชื่อเรื่องกำกับ เป็นชื่อเรื่องที่สรุปย่อจากเนื้อเรื่อง และมักสะท้อนความอ่อนเยาว์สดใสอย่างเด็กๆ เช่น บทที่สาม นั่นคืออะไร บทที่สี่ ท้ายสุดก็แต่งงานกับเจ้าชาย บทที่สิบห้า หนูหนึ่งตัว แถมท้ายเล่มฉบับพิมพ์อักษรจีนด้วยย่อ ค.ศ. 2009 ด้วยข้อเขียนขนาดสั้นของเด็กชายทั้งสอง ที่ขณะนั้นได้กลายมาเป็นหนุ่มน้อยอายุสิบเก้าและสิบห้าที่มีความคิดลึกซึ้ง ไม่ต่างจากผู้เป็นแม่

เราได้เห็นความสดใสน่ารักและช่างสังเกตของเด็กๆ เช่นในตอนหนึ่งที่หนูน้อยอันเดรียตะลึงงันเมื่อได้เห็นเงาตัวเองในดวงตาของแม่ ได้เห็นธรรมชาติของลูกคนโต ที่เมื่อน้องคนใหม่เกิดมา ก็

จะเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจอย่างช่วยไม่ได้ เพราะจุดศูนย์กลางของจักรวาลซึ่งเคยอยู่ที่ตนเอง ได้เปลี่ยนมือไปอยู่ที่ตัวน้องเรียบร้อยแล้ว ได้เห็นวิธีที่หลงยิ่งถายใช้ปเลอบใจลูกน้อยในยามที่เขารู้สึกเช่นนั้น ได้เห็นความรักกึกกักของเด็กๆ คือฟิลลิปและ ‘น้องผักกาดขาว’ เด็กฝรั่งลูกเพื่อนบ้าน ได้เห็นความทโมนของเด็กๆ ที่ทำให้พลั้งเพลอจนได้รับบทเรียนครั้งใหญ่ และเหนืออื่นใด เราได้เห็นความรักความห่วงใยที่ผู้เป็นแม่ (และพ่อด้วยในบางโอกาส) มีให้ลูกๆ ซึ่งแน่นอน ประเด็นหลังสุดนั้นแทรกซึมอยู่ในทุกตัวอักษรของหนังสือเล่มนี้

ไหจิณีหมั่นหมั่น ไหลออาจไม่ใช่อาหารสมองสำหรับคนที่สนใจข้อมูลเชิงวิชาการเกี่ยวกับจีน แต่กลับถือได้ว่าเป็นยาบำรุงหัวใจ ให้ได้สัมผัสถึงความงามและความอบอุ่นที่ส่งผ่านแต่ละบทแต่ละตอน ภาษาที่หลงยิ่งถายใช้ในหนังสือเล่มนี้ไม่ยาก น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีซึ่งผู้เรียนภาษาจีนชาวไทยจะได้ทำความเข้าใจ และเป็นก้าวแรกสู่ผลงานที่ซับซ้อนขึ้นของนักเขียนหญิงคนเดียวกันนี้